

FOR A SOCIAL ANTHROPOLOGY OF HUMAN HAPPINESS DIEGESIS

Ștefan Lucian Mureșanu, Prof., PhD

Hyperion University of Bucharest

Abstract: I can believe that happiness can be defined as a virtue, but rather a conscious state of each man to enjoy a moment of self or well made as a result of fulfilled desires. Happiness is not spontaneous. Happiness can come when you do not expect. In that situation you must have fight for it. A man who believe the wish is fulfilled self-deceiving. The happiness is the sense; a social sense joy an individual is a human happiness, one dedication to ecstasy, a satisfaction that is something accomplished.

Key-words: happiness, abundancy, virtue, will, poverty, diegesis

1. Sensul social al fericirii

Fericirea nu poate fi definită ca o virtute, ci, mai degrabă, ca o stare conștientă a fiecărui individ de a se bucura de un moment de bine adus sinelui său ca rezultat al unei dorințe și a unei voințe împlinite. Fericirea nu este spontană, poate veni când nu te aștepți. În alte situații, trebuie să lupți pentru ea. Cine crede că este fericit doar pentru

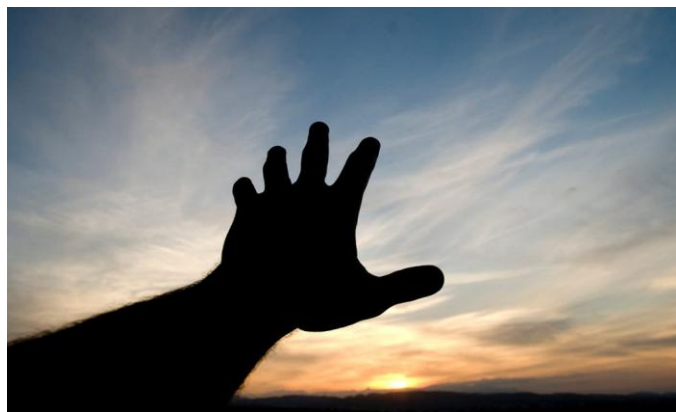
faptul că și-a împlinit o dorință, este un om înșelat de iluzii. Fericirea are un sens și spuneam în subtitlu, social. Bucuria unui individ este o fericire umană, o dăruire către extaz, o mulțumire a faptului că ceva i s-a împlinit. Nu ne putem împlini singuri dorințele sociale decât doar dacă societatea ne-o înlesnește. De exemplu, o diplomă este o împlinire individuală și un triumf al societății din care faci parte ca partener conștient al dezvoltării economico-culturale a acelei societății și a evoluției ei spirituale. Atunci, ești un om împlinit, iar societatea mulțumită de tine ca un adaos la binele ei. Când avantajele materiale sunt un rezultat al dorinței de înavuțire, cel trecut prin acestea nu este un om fericit și nici împlinit, el este un mediocru în împlinire, un involuat. Individul, prin definiția lui, este un bun al societății dacă, în sine, conștientizează că pentru acest fapt își împlinește fericirea. Societatea umană este o sumă a împlinirilor membrilor săi și, deci, a fericirii, dacă aceasta împlinește omul într-o evoluție spirituală. Fericirea este umană, individul trebuie să se “dizolve în ceva complet și măreț” (Willa Cather, 1873-1947) să triumfe și să lupte conștient pentru împlinirile lui. Împlinindu-se pe el, “Fericirea înseamnă a avea parte de tot ceea ce te înconjoară, și a te simți contopit în el. În marea vâltoare a vieții, fericirea înseamnă a te agăța de tot ceea ce te poate ține permanent pe linia de plutire” (Alvaro Corrado, 1895-1956) însă fericirea ta nu

trebuie să aducă căderea celuilalt. Fără celălalt ești un nimeni, o zonă ermetică a existenței, un involuat. În societate, fericirea înseamnă ducerea unei vieți demne de starea ta conștientă de a fi om. Ea este și un rezultat al unei bune coordonări a vieții, a unui program bine gândit după care să te ghidezi în viață. Cum se obține fericirea?

Într-o societate condusă de oameni onești, demni de statutul de conducători, fericirea celor mulți este apanajul buneii credințe. O încredere totală a membrilor societății în cei aleși că viața lor se îndreaptă spre prosperitate, este încrederea că ceea ce gândesc armonizează cu ceea ce vor să spună și să facă numai spre binele oamenilor. Aceasta, când aleșii dețin în constituția lor o moralitate înaintată. Când fericirea se caută să fie restrânsă doar pentru un număr *nesemnificativ* de membri ai societății care, din întâmplare și, datorită unor cauze sociale ale celor mulți, conduc destinele acelei națiuni, chinul sărăciei fără margini va domina viața poporului, a celorlalți.

Fericirea socială este un drept pe care membri națiunii îl câștigă prin luptă. O luptă tenace pe care o duce fiecare dintre noi, când viața sa nu are nicio deschidere spre prosperitate, privat fiind de autorități de a fi fericit în propria țară. O fericire a unui cetățean, oricare ar fi el din Uniunea Europeană, este un sens conștient al vieții de a fi bun. Bunăstarea este un flux al liniștii sufletești, creează timpul prielnic dezvoltării individului prin cultură, devenind un bun al propriei societăți. Este semnul pozitiv al faptului că cei care îi au sub protecție viața, autoritățile, sunt demne de lauda și respectul cetățenilor pentru fericirea dinăuntrul lor. Prosperitatea creează loc în sufletul omului de bunătate, ca stare firească a întrajutorării și a fericirii că trăiește.

S-a dovedit în istoria civilizației omenesti și, în special, în creațiile literare că *sărăcia*, ca fapt împlinit în societate, provocată de către unii conducători, frustrați și viciați, a dus la decăderea societății și la dezastre sociale fără precedent. Acei oameni au trăit (în unele state și astăzi mai trăiesc), aducând nefericirea ca fapt inconștient la început și conștient pe parcursul guvernării. Să urmărim acțiunea romanului "Misterele Parisului" de Eugène Sue Marea sărăcie și nefericire a poporului francez, din timpul domniei lui Ludovic al XVI-lea, unde luxul palatelor imperiale, dar și *dezmațul*, întrecuseră cu mult limitele bunului simț, au coborât națiunea franceză, în acea perioadă, la o stare a sărăciei de nedescris. Asemănătoare acestei stări, ducând prin jaf și nelegiuiri la sălbăticirea poporului valah nevoiaș, s-a întâmplat și în Moldova României secolului al XVII-lea, în timpul domniei lui Gheorghe Duca. A fost una din perioadele istoriei în care omul căzuse într-o degradare în care cu greu cei care veneau dinafara granițelor principatului deosebeau omul satului moldovenesc al acelei epoci de oamenii perioadelor de început ale dezvoltării și evoluției omului.

În lipsa fericirii, omul decade spiritual și apar, ca stări impulsive, respingerea preocupării de propria persoană, dezinteres pentru cultură,

tinzând spre o degradare continuă a propriei personalități. Sărăcia mulțimii și, implicit, a individului care compune societatea, distruge bunătatea din conștiință, conducându-l spre direcții dăunătoare existenței lui și a celorlalți. Sărăcia abrutizează, acest fapt l-am putut observa într-una dintre prosperile state ale lumii, S.U.A. În urma marilor inundații produse de furtuni, printre care și Sandy, ce au avut loc în vara și toamna anului 2012, mulți americani au rămas sfârșiți de toată agoniseala vieții. Zilele și chiar săptămânile, când autoritățile nu au putut interveni în ajutorul locuitorilor flămânzi, aceștia au fost aduși la starea de disperare și la căutarea în ghelele de gunoi a resturilor de produse alimentare cu care încercau să își potolească cea mai firească întoarcere la animalitate a omului, foamea. Spuneam, în rândurile de mai sus, că sărăcia, și ca rezultat foamea, este o stare profundă de măcinare a întregului sistem nervos, o decădere psihică a omului oricât de elevat ar fi el, până la neputința de a-și mai controla stările, conștiința, simțurile. O creație literară populară, culeasă în anul 1885, prezenta astfel această stare degradantă a sărăciei, drept urmare a nepăsării celor avuți de cei sărăciți:

”Of, fârtate, rău mă doare/ Mă doare la inimioară/ Și mă taie peste șale./ N`am nici casă, n`am nici pâine,/ Huiduit sunt ca un câine!/ Casa mi-e dărăpănată/ Și nevasta dezbrăcată,/ Iar copiii-mi țipă tare,/ Fără pic de demâncare,/ Și ogoru-mi nemuncit/ Stă pustiu și `ntelenit.” (Arh. Olteniei, XII, 1933:280)

Un literat supune studiului starea de fapt, nu se-ntreabă niciodată care a fost cauza care a adus oamenii la nefericire, el îi vede și le simte durerea nefericirii, îi condamnă pe cei răi, elementele distructive ale unor structuri sociale care au produs această stare a durerii în existența oamenilor lumii. Literatul este conștient de faptul care a generat căderea omului lumii în nefericire și scrie. Creația lui este un document prin care demască răutatea din rău prin înșșiși personajele pe care le angajază să-și joace rolurile și să dea acțiunii creației literare o eliberare din sine a omului. Lumea își are egoul care devorează prin fiindul activ și-i definește egoismul, o substantivizare împlinită a pronumelui personal definit ca formă de existență unică. Egoul este omul definit ca fiind, ca existență telurică. Eul este cosmicul natural al omului inteligent, o lansare a viului într-o entitate care are ușurința detașării de teluric. Literatul, prin însăși structura lui intelectuală, depășește marginile imaginii, el transformă imaginea imaginată într-o lume reală, o constituie și o dăruiește lumii, însă lumea ca entitate biologică legată de egoul teluric nu are puterea să o vadă. Atunci, eul omului, prin însăși absorbția de imaginar, creează, prin inteligența născută din om, creația literară. Puțini sunt cei care creează și mulți cei care absorb inconștient din energia benefică a creației. Prin netrebuința de creație a egocentriștilor au apărut celelalte dorințe, iar liberul arbitru, la profani, a fost ca o cădere în imoral. Este ceea ce înseamnă deconștientizarea faptului că puterea creierului omenesc, poate, prin gândire profundă, să materializeze materia dematerializată și să o distrugă. Einsterin a fost cel care a dovedit prin formula $E = mc^2$ că omul nu este o existență întâmplătoare, este un fiind al cărui eu cosmic solicită apartenențe la înalt: ”conceptele au sens numai în măsura în care pot fi arătate lucrurile la care se raportează ele, ca și punctele de vedere după care sunt coordonate cu aceste lucruri (analiza conceptelor).” (Einsterin, 1996:21)

2. Fericirea socială ca efect al solidarității umane

Credem, într-o măsură a puterii noastre de a percepe, că fericirea se asociază, într-un fel al ei, cu iubirea. Putem spune, cu toată convingerea, că în tot ceea ce facem în fericire, iubirea este un summum fiindual, începând de la iubirea profană și ajungând la iubirea aproape disperată pentru ceea ce ne poate oferi în felul ei viața până la încetarea noastră existențială. Oameni și lucruri de care ne animăm speranțele sunt în fiindul ultimelor noastre puteri. Speranțe ale unei eventuale fericiri pline de iubire. Iubirea are un sens al ei, la români compusul iubirii este *dorul*, un sentiment unic, specific acestui popor care a conservat în teritoriul strămoșilor lui, din Balcani și până în Carpați, de la Tisa până la Nistru și de la gurile Dunării până la Marea Neagră două trăiri într-o singură stare și care, dacă nu este împlinită, duce la distrugerea psihică și fizică a celui stăpânit de un astfel de sentiment atât de puternic: ”Plânge-mă, maică, cu dor,/ Ți-am fost fată și fecior;/ Ți-am scos plugul din ocol/ Ș-am mers ș-am arat cu dor” (Folclor, 1978:502), jale adusă pierderii totale a tânărului, a dezintegrării materiale și a contopirii acestuia cu Universul. Observăm, în versurile acestei creații literare populare, că dorul are sentimente puternice asupra cărora se revarsă iubirea jeluată a celui implicat în starea de fapt. Dorul dispare ca stare numai atunci când fericirea este împlinită, dorul este cel care stârnește sentimentele și care poate lega și dezlega omul pierdut în dor: ”A fi conștient”, spunea omul de știință francez Henri Ey: ”înseamnă a trăi particularitatea experienței proprii, transpunând-o în universalitatea științei ei. Cu alte cuvinte, conștiința trebuie descrisă ca o structură complexă, ca o organizare a vieții de relație a subiectului cu alții și cu lumea”. (Ey, 1983:33)

Fericirea îl face pe om să nu cunoască dorul, ci doar împlinirea prin apropierea de celălalt, să îl dorească îndeaproape. Poezia populară românească de dragoste eliberează energii greu de oprit. De la grija mamei, atât pentru băiat: ”Acest băiat/ Ce l-am ridicat/ Să fie norocos/ Și mintos (adică înțelept)/ Și voios/ Și drăgăstos/ Și sănătos/ Și-nvățat/ Și bogat/ Om de treabă/ Și luat în seamă!”, cât și pentru fată: ”Această copilă/ Să fie frumoasă/ Și mintoasă/ Și voioasă/ Drăgăstoasă,/ Sănătoasă/ Și-nvățată/ Și bogată/ Și femeie de treabă/ Și luată în seamă!” (Marian, 1892:51), dovedesc dragostea celei care a dat viață omului plămădit în pântecul ei și pentru care grija se transformă în fericire când rodul nașterii ei se dezvoltă armonios și evoluează spiritual în cunoaștere. Sunt dorințe ale viitoarei fericiri, ale tinerei mame iubitoare și cu mare grijă față de copilul dăruit, ființă în ființa ei.

Fericirea socială este un act definit pe nivelul de trai al unei națiuni. Când oamenii sunt mulțumiți de viața pe care o duc în dimensiunea teritorială a națiunii lor, în acel spațiu declarat ca spațiu vital într-un timp limitat, pe care îl conștientizează spre bătrânețe,

transformă grija vieții în fericire, în aflarea, la nivelul fiecăruia de percepere a nevoilor în timp fericit. Fericirea socială este rezultatul lipsei grijilor mari, capitale, constând în asigurarea unui loc de muncă, într-o locuință, în formarea unei familii: soț, soție, copii, celula pregătitoare sprijinului moral, consultările în familie, deciziile în comun. Fericirea este căutarea de locuri energetice benefice, a stărilor fiecăruia dintre noi, pauze din activitatea profesională, este împlinirea în toate domeniile pe care evoluția lui, ca individ social, o visează și o dorește împlinită.

Omul are speranțe, așteptări și dorește împliniri. Aceste împliniri i le poate oferi societatea, cei aleși democratic spre a-i oferi moralitate și încredere deplină în viața socială. Viața particulară, a fiecăruia dintre noi, este coordonată și particularizată în timpul dezvoltării noastre fizice prin școală. Școala este unitatea specializată care îl formează și îi creează individului o evoluție spirituală în împlinirea lui ca om moral. Școala trebuie să se impună prin conceptul de muncă, să conștientizeze în fiecare membru al societății că fără o preocupare activă într-o activitate necesară economiei țării respective nu există evoluție, ci o degradare a membrilor societății, o scădere a moralității care duce la apariția efectului distructiv al manipulării oamenilor. Într-o societate morală, nu toleranța are efectul dorit evoluției, ci acceptarea *bunei cuviințe*. Toleranța este un rezultat al imoralității, altfel, cum am putea defini "casele de toleranță", despre care se cunoaște ce misiune au.

În satul românesc, comparativ cu viața dorită a marilor case boierești medievale, îmi cer permisiunea cititorului să mă opresc la viața socială a acestora și să nu trec la o altă epocă de existență a societății românești, viața era coordonată unui sistem riguros de reguli de conduită, un respect privind tot ceea ce însemna social în societate, moral, dar și teamă. Pentru că în perioada aceea, oamenii trăiau într-o teamă a zilei, a vieții și a rezultatului activității lor. Satul nu beneficia de facilitățile orașului atât ca aprovizionare materială, cât și ca instituții sociale și culturale care să contribuie la evoluția lui spre normalitate. De multe ori, cei care se aflau la conducerea organizatorică a satului își impuneau propriile reguli de organizare a vieții sociale a membrilor comunității respective. Manifestările profanilor înavuțiți în contra evoluției celor obidiți dădeau naștere stărilor de ură, în contra nefericirii, îi făceau pe cei obidiți să-și părăsească locul nașterii și al tradițiilor, casa părinților și familia, eliberându-se de aparenta asuprire socială, prin neputința de se a achita de dările impuse de autoritățile locului. Din lipsa participării la viața satului, cel nevoit și îndepărtat pe criterii ilogice și, mai ales, prin neputința culturalizării, din lipsa susținerii financiare, a școlilor, dar și a personalului specializat în ceea privește educația, omul sărăcit devenea nefericit. Urmare acestor cauze, apărea nemulțumirea, deci nefericirea care ducea la căderea morală a individului timpului respectiv, la rezumarea acestuia să trăiască oricum, într-o lipsă continuă a celor necesare traiului, cât și a evoluției lui în societate:

"Auzit-am d-un bătrân, / Că-i grea viața la stăpân;/ Am auzit, dar n-am crezut,/ M-a dus vremea d-am văzut./ De-i vrea, mamă, să mă iei,/ La stăpân să nu mă dai. / Că e leafa jumătate/ Și mâncare-a treia parte/ Și bătaie cât se poate;/ Că stăpănu-i tot stăpân/ De i-ai face apa vin." (Folclor, 1978:510)

S-a dovedit în istoria societăților că mulți membri ai claselor avute (o avuție sub semnul întrebării, pentru că nimeni nu s-a putut înavuți din nimic sau, în zilele noastre, din salariu) intrau într-o stare a decăderii morale, a plictiselii de viață în lipsa activităților benefice evoluției lui spirituale. Atunci, începeau practicile imorale, care nu țineau cont de vârstă. Aceste elemente fiinduale nu se puteau numi oameni fericiți, ei erau nevoiții, nevoiașii societății înavuțite, întreținutii de cei mulți, căderi libere ale moralității și a accentuării degradării spirituale, pierduții viciați.

În toate perioadele de dezvoltare și evoluție a societății omenești, creațiile literare atât cele populare, cât și cele culte au marcat dezaprobativ aceste fapte care au distrus sau au întârziat evoluția normală a omului în societate spre o treaptă superioară gândirii elevate. Câtă inteligență s-a pierdut drept cauză nepăsării profane a ideii de hegemonie teritorială sau etnică! Câte idei inovatoare care aveau ca speranță viața lumii nu s-au pierdut în urma războaielor de-a lungul acestui timp istoric al evoluției societății omenești! Răul covârșește inteligența și inconstiența. Cineva va întreba care este evoluția normală a omului, iar eu voi răspunde: cea lipsită de nevoile zilnice care îl opresc de a fi *el* și de a-și conduce, în limita bunului simț, propria viață. Acea oprire involutivă de a putea să se cunoască pe el ca om capabil să-și rezolve problemele în viață sau de a-și face cunoscute capacitățile intelectuale conștiente binelui comunității lui. Atâta timp cât apar perturbările sociale în viața omului, apar și întârzierile în evoluția lui spirituală, manipularea fiind forma de atragere spre o decădere morală, lipsită de cultură, în special, a tânărului în formare:

”Trezindu-se, omul se deschide către lume. Bruscheța trezirii a făcut să se creadă că ar exista un fel de comutator cerebral care asigură trecerea de la întuneric la lumină. Dacă, la adult, se pare că așa se întâmplă, acesta putând să-și schimbe regimul activității cerebrale, ca și gradele regimului, perplexitatea unei treziri care are loc imediat, condițiile psihopatologice ale destructurării conștiinței sau studiul genetic al organizării conștiinței de la zooconștiință și primele configurații ale experienței noului născut până la trezirea creierului uman adult ne arată că această trezire comportă desfășurarea unei arhitectonici funcționale.” (Ey, 1983:223)

Milioane de tineri înzestrați intelectual se pierd, prin nepăsarea guvernanților pseudointelectuali. Dacă oamenii ar înțelege expresia ”*exitis sicut dii*”(1) ar conștientiza că fericirea este un produs social al mulțumirii omului în societatea care ar trebui să conștientizeze nevoia de celălalt în contra unei copii a lui, care îl reduce la un ins manipulat. Totul nu înseamnă nevoie, totul este o lipsă a înțelegerii fericirii, timpul în care inima noastră pulsează sângele oxigenat spre creierul care poate lua decizii corecte și concrete. Fericirea este binele societății. Prin bine, omul social anulează nevoia inutilă a timpului în care nu produce nimic, un timp în care creierul lăncezește, sporește inutilul distructiv al minților, produce maladia. S-a dovedit, științific, că inactivitatea duce la scăderea funcțiilor vitale, la puterea de a mai gândi corect și de a vorbi coerent. Inactivitatea este o lipsă a înțelegerii sensului vieții, a muncii conștiente în propriul folos, dar și al societății, este timpul în care apare depresia care distruge atât individul, ca specie umană, cât și societatea de numărul activ de indivizi utilizabili. Depresivii nu conștientizează efectul bolii și, în puținele momente de luciditate, dau impresia de oameni consecvenți însă depresia ucide membri societății. Hitler

era un depresiv, Stalin, un inuman, un degradat, subliniind faptul că în momentele de nehotărâre a cedat ateismului comunist în contra vieții de mănăstire pe care o dusesse până la momentul hotărârii lui distructive. Lume multă, puțini oameni, am spus-o în multe din lucrările mele și o voi repeta ca o concluzie: lumea nu este totuna cu omul. Fericirea nu este a noastră, este un fapt concret, o urmare a unui efect social numai atunci când fiindul nostru se definește ca existent al unei societăți:

”Ființa – nefiindă se desprinde, așadar, de neant și revine la sine: se întemeiază ca ființă: se stinge doar pe sine, străbătându-l pe altul, la momentul de răspântie al unificării. Unul se confundă cu altul și durează *ca alt unul* (sau durează ”cât” alt unul – care, la rându-i, se confundă cu unul și durează ”cât” unul); străbătându-se pe sine (prin altul), unul ființează.” (Mircea, 1980:71)

Fericirea are reversul nefericirii, ea ființează într-un timp limitat. Nefericirea este o stare creată de indivizi frustrați, obsedați, cu un complex de inferioritate patologic în detrimentul evoluției spirituale a altor oameni sau a altui om, acel celălalt disponibil oricând nefericirii. Un singur individ poate produce nefericire unor grupuri de oameni sau, la scară mai mare, membrilor societăților sau națiunilor care nu sunt în aceeași dimensiune de păreri cu cel care ajunge, la un moment dat, *stăpân pe viețile lor*. Societatea omenească se află, în momentul de față, într-un deficit de valori. Nonvalorile au pus mâna pe puterea națiunilor și le guvernează prin manipulare. Sunt maeștri ai acestei forme de guvernare la care cultura, valorile morale, tradițiile istorice și spirituale nu au efect asupra conștiinței lor. Sunt adepții vieții imorale, degradante care atrag nefericirea și căderea în gol a lumii Pământului. Dezastrul involuției spirituale a societății omenești este faptul că noua generație, tineretul, dar și copiii care se află în grădinițe și în școli, socializează răul și îl doresc, nefiindu-le explicat, este dorința unui fapt bineîmplinit în căderea lor morală. Aceste fapte sociale necontrolate, pornite din instinct, au adus lumii, de-a lungul timpului, nefericirea lumii care se naște și se dezvoltă, nu evoluează spiritual, ci se pierde în rândurile tot mai dese ale unor decadenți ai lumii involuate. Acolo, unde cultura nu sporește interesul preocupărilor societății, unde diplomele fără valoare culturală, științifică, se înmulțesc ca ciupercile după ploaie, apare decăderea individului de pe înalta treaptă a conștiinței elevate, imoralitatea distruge bunul simț al existenței și aduce nefericirea. Pseudointelectualii sunt mai greu de oprit din pornirile lor instinctuale decât cei lipsiți de cultură, răul pornit din mintea unor nonvalori distruge inconștient sau voit neînțelegerii faptului existențial al evoluției lumii, are o imposibilitate a discernământului, o infatuare, am putea spune a deținerii acelei diplome universitare.

3. Există vreo ieșire din involuție, este fericirea un factor al evoluției materiale și spirituale a omului?

Credem că omul trăiește pentru cele două aspecte principale ale vieții lui, anume: satisfacerea materială și împlinirea spirituală. Sunt două elemente nelipsite în dezvoltarea și

evoluția armonioasă a omului. Prin aspectul material, omul se mulțumește și se fericește într-un mediu de viață în care grija că mâine nu are ce mânca, ce îmbrăca sau unde locui, să nu uităm că în subconștientul omului casa este principalul element care îi asigură neviolată intimitatea, îi creează speranța unei vieți liniștite. Generațiile succed generațiilor. Mai bune și pline de elan în evoluția spirituală, culturală, științifică cu o dezvoltare fizică sănătoasă și armonioasă sau decăzute, echivalente timpului în care nonvalorile au cuprins ca pecinginea frâiele conducerii societăților omenești, desprinzându-se de legi și dezlănțuindu-se în imoralitatea adusă la valoare existențială în sfidarea bunului simț. Nu ne oprim însă numai la nonvalori, ca distrugători de societăți, ci și la inteligenții frustrați sau bolnavi de complexul de inferioritate. Am cunoscut indivizi care sclipeau de inteligență însă comportamentul lor deviant de la mersul societății evolute era închis în cămara strâmtă a ceea ce au putut îndura în anii copilăriei sau ai adolescenței. Psihologic, acești indivizi sunt atinși de acel sindrom al răului inteligent, distructiv societății, oamenilor care, în neșansa lor, intră în directă colaborare cu aceștia. Acești inteligenți frustrați devorează nimicitor membri societății, colectivele din care fac parte, iar dacă sunt conducători acele grupuri de oameni intră în planul lor diabolic de subordonare prin exterminare. Prin aspectul spiritual, omul își îmbunătățește confortul situațional al fiindului lui, gândește, meditează, cugetă și prefigurează o formă conștientă morală a vieții, simplificând-o și renunțând pe cât posibil la extravaganta, la viciile care îi pot aduce o cădere în anormalitate. Preocupările intelectuale, culturale și artistice, științifice, psiho-pedagogice, religioase activează regula bunului simț al moravurilor, înfrânează viciile, evoluează în subconștient moralitatea ca factor hotărâtor al evoluției spirituale a omului elevat. Omul elevat are principala activitate cultura, celelalte vin de la sine în timpul și în măsura care interesează în particular intelectualul conștient de poziția lui socială.

Cel care aduce nefericirea celuilalt este definit ca individ cu declin psihic, un om cu mintea sănătoasă nu se poate bucura de suferința altcuiva. În creațiile literare, existențele umane, definite ca *unul împotriva celuilalt* sau a altora, fără un motiv explicit, ci doar dintr-o dorință a unei plăceri bolnave, se distrug și se autodistrug. În ”Ciocoi vechi și noi”, roman al lui Nicolae Filimon ca și în ”Tănase Scatiu” sau ”Viața la țară” de Duiliu Zamfirescu, complexul de inferioritate se întrezărește și se dezvoltă distrugător atât la personajul Tănase Scatiu, cât și la Dinu Păturică. Intenția lor, putem spune patologică, este aceea de înavuțire prin orice mijloace, care se dovedește, până la urmă, fără fericire. Astfel de dorințe ale fericirii sunt diagnosticate ca fapte ce distrug sistemul social al unei societăți cu o evoluție normală. Acești patologici, frustrați, lipsiți de preocupări intelectuale, culturale, dar și de importanța constituirii familiei, se afirmă în societate și distrug fără regrete pe *celălalt*. Sunt fiinduri involuate care se potrivesc ieșirilor lor nervoase și dezastruoase și care cad furiei proprii dezorganizării mentale, dar și a acoliților acestora care împărtășesc aceleași dorințe de minimalizare a solicitărilor importante de organizare și evoluție spirituală a societății în care trăiesc:

”Ființa ființează, se face și se întemeiază, consolidându-și și retrospectiv fundamentul și edificiul. Ea supraviețuiește în timp și, la un moment dat, într-un anume moment critic, precum și într-un anume loc al lumii se poate deschide nivelic, țâșnind spre ființă: revenind la

ființă: întemeindu-și ființa și aflându-și începutul. Istoria speciilor subliniază importanța acestor parametri decisivi: momentul și locul.” (Mircea, 1980:311)

Una dintre căile care poate opri și ridica omul din involuție este reorganizarea structurii învățământului, printr-o școală puternic armonizată prezentului, prin cultură, prin conștientizarea studiului și a cercetării continue, prin crearea unui timp activ membrilor societății și în timpul relativ al repausului. Redeschiderea cercurilor de formare profesională a elevilor în gimnaziu și liceu este una din soluțiile conștientizării faptului că trebuie să fie utili. Cercul de literatură, de exemplu, strângea în interiorul lui talentele scriitoricești, viitori creatori de literatură. Le trezea instinctul de concurență, valori care excelau și la orele de literatură, în clasele unde își desfășurau cursurile, apărând dorința conștientă a concurenței:

”Cei mai mulți cred că pentru a scrie o carte ajunge să ai o idee și, pe urmă, să iei o seamă de cuvinte, să le aduni grămadă ca să placă. Nu-i adevărat. Un cuptor de olane, o groapă de scos piatră nu-i o casă. A dura o casă, o carte, un suflet, este o treabă care-l leagă pe om pe de-a-ntregul, cu toate răspunderile lui.” (Papini, 2012:16)

Fericirea este o împlinire în bine și poate fi personală sau colectivă. Este evident, există un raport direct proporțional între aceste două stări de fapt conștiente la care participă omul. Lumea constituie societatea însă omul este cel care o definește prin modul lui de a-și și controla și accepta menirea. Lupta lui continuă cu elementele care îi compun viața, o viață activă, conștientă în interiorul familiei sale ca nucleu important în societatea în care trăiește. Aceste nuclee familiale au o importanță majoră în evoluția spirituală a societății și a creării fericirii, a armoniei ca acceptare a comunicării în rostul formativ al dialogului. În ”Amintiri din copilărie”, Ion Creangă cercetează etnologic starea de fericire a familiei și a comunității. Împlinirile minime, de fiecare zi, de la ridicarea din pat, la spălarea sumară, plecarea la muncă a tatălui, activitatea casnică, domestică a mamei și până la joaca naivă a copiilor, în curtea ce le forma hotarul protector al fericirii, familia povestitorului ducea o viață liniștă, îmbogățită spiritual. Acest fapt al conștientizării existenței reale a unei entități superioare modului lor de a fi îi le dăruia fericirea și se simțeau protejați. Când nu mai crezi în *ceva*, acea formă de existență pe care o simți și conștientizezi că te apără, că te îndrumă spre bine în tot ceea ce faci și gândești, aluneci spre hăul dezamăgirilor, acele frustrări greu de stăvilit din sufletul omului dezamăgit. Dezamăgirea este însăși neputința noastră de a fi ceea ce ne dorim să fim, o lipsă a puterii voinței noastre de a învinge opreliștile, o cedare în fața propriei noastre involuții spirituale. Cultura poate fi tradițională și elevată, moștenită din educația primită de la părinți și din cea formată prin școlile urmate ca instruire și evoluare spirituală. Fără cultură omul este un involuat, un nefericit al liberului lui arbitru. Acest individ, lipsit de cultură, involuat spiritual, dăunează comunității, societății, prin întârzierea evoluției sale. Spiritual, omul cultural are o credință, acea credință este însăși puterea de a exista ca parte a unui popor, a unei națiuni care își recunoaște și își respectă tradițiile strămoșești. Numai atunci, acel individ se poate numi independent pentru că este conștient de existența părinților lui, ai bunicilor și ai urmașilor lui. Este parte a unui popor care istoric are un trecut.

Note:

1. Exitis sicut dii (lb. latină) – veți fi asemenea lui Dumnezeu (vorbele cu care șarpele biblic îi ispitea pe primii locuitori ai Pământului).

Bibliographical References/ Referințe bibliografice:

Brăiloiu, Constantin & Comișel, Emilia și Gălușcă-Crâșmaru, Tatiana, *Folclor din Dobrogea*, Editura Minerva, București, 1978.

Einstein, Albert, *Cum văd eu lumea. Teoria relativității pe înțelesul tuturor*, Editura Humanitas, București, 1996.

Ey, Henri, *Conștiința*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

Ispas, Sabina, *Oral culture and transcultural information*, Romanian Academy's Publishing, Bucharest, 2003.

Marian, Florea Simion, *Nașterea la români*. (Studiu etnografic), Romanian Academy's Publishing, Lito-Tipografia Carol Göbl, Bucharest, 1892.

Mircea, Corneliu, *The book of being*, Cartea Românească Publishing, Bucharest, 1980.

Mureșanu, Ștefan Lucian, *Girdle, from the men's clothing of moți, sign and mark of life after death (studies of applied ethnology)*, Singur Publishing, Târgoviște, 2015.

Vulcănescu, Romulus, *Romanian Mythology*, Academy Publishing, Bucharest, 1987.

Papini, Giovanni, *Viața lui Isus*, Editura Orizonturi, București, 2012.

White, Ellen G., *Christ's Object Lessons*, Life and Health Publishing, Bucharest, 1995.